

Landsrettens begrundelse og resultat

Denne sag angår – efter de påstande, [redacted] S har nedlagt – om Politiets Efterretningstjeneste (PET) og/eller Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) skal pålægges at anerkende et samarbejde, som ifølge [redacted] S har bestået mellem ham og efterretningstjenesterne i perioden fra januar 2013 til omkring sommeren 2015, herunder at han rejste til Syrien i 2013 og 2014 i samarbejde med og mod vederlag fra henholdsvis PET og FE.

Hvilket nærmere samarbejde, der skal være tale om, fremgår ikke af [redacted] S's påstande. Om samarbejdet har [redacted] S under sagen forklaret bl.a., at han under strafafsoning i december 2012 blev opsøgt af PET, som ønskede, at han skulle oplyse PET om danskere, der deltog i Syrien, at han betragtede videregivelse af sådanne oplysninger som en måde, hvorpå han kunne bidrage til at modvirke terror i Danmark, at det ikke var hans primære formål med de efterfølgende rejser til Syrien at hjælpe efterretningstjenesterne, men at han skulle tilbage til Syrien under alle omstændigheder og derfor lige så godt kunne hjælpe med at forebygge terrorangreb i Danmark, at han og PET i januar 2013 indgik en mundtlig aftale om, at han skulle fortælle PET om danskere i Syrien, at han af efterretningstjenesten i slutningen af 2013 eller begyndelsen af 2014 fik forevist fotos med henblik på, at han skulle udpege danskere, han havde mødt i Syrien, at han af PET modtog 20.000 kr. kontant om måneden og blev lovet ét års opsigelse, således at han i opsigelsesperioden var sikret 20.000 kr. om måneden, at han på et tidspunkt – måske i begyndelsen af 2014 – overgik til FE, at aftalen om månedlig betaling af 20.000 kr. og hans ét års opsigelse blev overført til FE, at FE omkring august/september 2014 satte samarbejdet på pause, og at han i 2015 afslog et ønske fra FE om, at han tog til Syrien for at infiltrere Islamisk Stat, idet han samtidig formelt afsluttede samarbejdet med FE. [redacted] S har også forklaret, at FE 2-3 gange om ugen i et par måneder frem mod rejsen til Syrien i maj 2014 trænede ham på skydebane og forhindringsbane og i anti-spionage-taktikker, at han til brug for rejsen til Syrien fik udstyr af FE, at han også selv købte udstyr for de penge, han havde fået af FE, at han medbragte medicin, kørestol, skudsikre veste, uniformer, hjelme, støvler m.v., at der også var en satellit med noget internet i, som man kunne bruge i Syrien, og at han transporterede udstyret i en bil med campingvogn, som han i den tyrkiske by Hatay afleverede til sin gruppe, der smuglede bilen ind i Syrien.

[redacted] S har om baggrunden for søgsmålet anført, at efterretningstjenesternes anerkendelse af et samarbejde er af afgørende betydning for, at han kan få genoptaget den straffesag i Spanien, hvor han ved endelig dom er idømt 8 års fængsel for integrering i en terrororganisation. En anerkendelse af samarbejdet er også nødvendig for at rense hans navn.

Sagen rejser i første række spørgsmålet, om [redacted] S kan få pådømt de nedlagte påstande, herunder om [redacted] S har fornøden retlig interesse heri. I givet fald er det spørgsmålet, om landsretten skal udvise en sådan tilbageholdenhed, at landsretten

ikke foretager en selvstændig bevisvurdering af, om der har været et samarbejde mellem S og efterretningstjenesterne, men frifinder efterretningstjenesterne med henvisning til, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte efterretningstjenesternes vurdering af, at de hverken kan be- eller afkræfte det hævdede samarbejde. Hvis en sådan tilbageholdenhed ikke skal udvises, er spørgsmålet, om S har løftet bevisbyrden for, at der har bestået et samarbejde som påstået af S

S's endelige påstande under denne sag er alle anerkendelsespåstande. Landsretten har anledning til at bemærke, at domstolsprøvelse af en anerkendelsespåstand forudsætter – ud over, at påstanden er formuleret så klart, at den meningsfuldt kan indgå i en domskonklusion – at den, der nedlægger påstanden, har retlig interesse heri. Dette indebærer, at S skal have en sådan konkret interesse i de enkelte påstande, at de har betydning for hans retsstilling, hvis de bliver taget til følge. Selvom PET og FE under sagens forberedelse har frafaldet oprindeligt nedlagte påstande om afvisning, og parterne herefter ønsker en materiel prøvelse, skal landsretten ex officio påse spørgsmålet om retlig interesse. Det bemærkes herved, at efterretningstjenesterne har fastholdt deres synspunkt om, at S ikke har retlig interesse i at få pådømt de påstande, han har nedlagt, og at parterne har behandlet spørgsmålet om retlig interesse i deres påstandsdokumenter og under hovedforhandlingen.

Som anført ønsker S med de nedlagte påstande bl.a. at opnå et grundlag for at søge genoptagelse af straffesagen i Spanien, og det påhviler S under denne civile sag at sandsynliggøre, at der i Spanien er adgang til genoptagelse eller lignende af en endeligt afgjort straffesag, og at han kan opnå en sådan.

Landsretten finder, at S efter bevisførelsen for landsretten ikke kan anses at have sandsynliggjort en adgang for ham til at opnå genoptagelse eller lignende af straffesagen i Spanien. Således er de betingelser, der måtte gælde i det spanske retssystem med hensyn til genoptagelse af pådømte straffesager, ikke nærmere oplyst. Det bemærkes herved, at S's forsvarer under straffesagen i Spanien, professor og advokat A, for landsretten har forklaret bl.a., at det i Spanien ikke er muligt at få genoptaget sagen, da der er afsagt en retskraftig afgørelse, men at der er en mulighed for at få foretaget en revision af en endelig dom. Heller ikke betingelserne for at foretage en sådan revision er i noget nærmere omfang oplyst for landsretten.

S blev ved dom afsagt den 28. juni 2018 af den spanske nationale straffedomstol (Audencia Nacional, Sala de lo Penal) idømt 8 års fængsel, idet retten på grundlag af en lang række beviste handlinger i perioden 2012-2017 fandt S skyldig i integrering i en terrororganisation, jf. den spanske straffelovs § 571 og § 572, stk. 2. I det afsnit i dommen, hvori retten giver "Juridisk redegørelse for de forhold, der er erklæret for beviste", hedder det om "kravene til forbrydelsen integrering i en terrororganisation og

forskellen i forhold til forbrydelsen samarbejde med en terrororganisation”, bl.a., at ”de handlinger, der er begået af tiltalte [er] karakteriseret ved intensitet, stabilitet og vedvarende...”. I samme afsnit i dommen anføres endvidere bl.a., ”at det ikke kan forekomme mærkeligt ud fra den analyserede synsvinkel, at tiltalte, som tiden er gået og uden at undlade at udføre sine funktioner som en, der udøver, finansierer og tilskynder til terrorvirksomhed inden for den voldelige struktur, som han i 2012 var med i, som følge af de ændringer og fusioner, der fandt sted i den pågældende periode, gradvist tilsluttede sig [Islamisk Stat], efterhånden som denne trængte igennem i Syrien – hvilket allerede var ved at ske på tidspunktet for tiltaltes første rejse – indtil den helt havde sat sig på den jihadistiske terrorvirksomhed i regionen. Dette var en udvikling, som tiltalte havde været med i, som var logisk og sammenhængende ifølge hans forsvar for den såkaldte globale jihad og hans optræden på internettet.”

S ankede dommen til den spanske nationale straffedomstols appelafdeling (Audencia Nacional, Sala Apelación). Han påstod frifindelse under påberåbelse af to appelgrunde. For det første at der var fejl i bevisbedømmelsen i relation til hans tilknytning til terrororganisationen Islamisk Stat, hans deltagelse i indtagelsen af lufthavnen i Raqqa i august 2014, hans forsøg på at skaffe et parti skydevåben i Spanien i 2017 og hans finansiering og logistiske støtte til medlemmer af Islamisk Stat. For det andet at der var sket en tilsidesættelse af procesnormer og procesgarantier, fordi den nationale straffedomstol havde afvist S's anmodning om bevisførelse i form af henvendelse til Danmarks ambassade i Spanien med henblik på, at ambassaden skulle fremsende S's straffeattest i Danmark samt oplysninger om den rolle, han havde udført for dansk politi og for efterretningstjenesten i Danmark. Appelretten stadfæstede dommen den 23. november 2018. Appelretten anså beviset for ”korrekt vurderet og tilstrækkeligt til at afvise uskyldsformodningen, for så vidt som hver enkelt bevisdel er godtgjort, og forholdene samlet set strafferetligt kan defineres som medlemskab af en terrororganisation”. Appelretten fandt desuden, at der med afvisningen af S's bevisanmodning ikke var sket en tilsidesættelse af procesnormer og procesgarantier. Appelretten udtalte herom bl.a., at ”afgørelse om et bevis er nødvendigt, egnet og relevant [skal] ikke kun bygge på bevisets egenart, hensigt og formål, således som det forelå ved accept eller afvisning af beviserne, men også den øvrige bevisførelse under hovedforhandlingen og den beslutning, som retten skal træffe med hensyn til aspekterne ved den afviste bevisførelse, således at en klage kan nyde fremme, når bevisførelsen som følge af den konkrete sags karakteristika, således som de fremgår af hele forløbet, ville kunne indebære en afgørelse med et andet indhold, noget som man vil se, ikke foreligger i nærværende sag.”

Under S's anke til den spanske højesteret (Tribunal Supremo, Sala de lo Penal) gentog han indsigelserne om fejl i bevisbedømmelsen og tilsidesættelse af procesnormer og procesgarantier. Den spanske højesteret afviste ved dom af 17. maj 2019 S's kassationsanke. I relation til bevisbedømmelsen fandt den spanske højesteret, at

der ikke var tilstrækkelige beviser for, at [S] havde deltaget i slaget ved luft-havnen i Raqqa, men at dette ikke svækkede værdien af de øvrige bevismidler, og den spanske højesteret fandt, at der i øvrigt forelå tilstrækkeligt bevis mod [S]. Om den ønskede bevisførelse, der bl.a. havde til formål at fremskaffe oplysninger vedrørende det arbejde, [S] hævdede at have udført i Syrien og i Danmark for PET og FE, fandt den spanske højesteret, at beviset ikke var nødvendigt. Den spanske højesteret udtalte herom bl.a., at indsigelsen kun kan tages til følge, hvis den afviste bevisførelse ud fra de konkrete forhold i sagen, herunder sagens øvrige beviser, ville kunne antages at ændre sagens udfald. Retten udtalte videre bl.a., at [S's] tilslutning til en terrororganisation har at gøre med andre forhold, som ikke er direkte betinget af oplysningen om, at de danske myndigheder på et tidspunkt muligt skulle have ønsket at etablere et samarbejde med [S]. Den spanske højesteret konkluderede, at "Ud fra den pådømte adfærd, som har fundet sted fra 2012 til 2017, er det således ikke påkrævet at godtgøre et angiveligt præcist samarbejde med det danske politi, der ikke, selv hvis det kunne påvises, ville mindske betydningen af de øvrige erklærede og påviste forhold, som bekræfter hans tilslutning til terrororganisationen."

Efter at den spanske forfatningsdomstol den 8. november 2019 havde afvist at behandle [S's] anke af den spanske højesterets dom af 17. maj 2019, indgav [S's] daværende danske advokat, advokat B, i april 2020 en klage mod Spanien og Danmark til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol for overtrædelse af artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Klagen mod Spanien var begrundet i, at de spanske domstole havde afvist [S's] anmodning om bevisførelse vedrørende et samarbejde med PET og FE, mens klagen mod Danmark var begrundet i, at de danske myndigheder med deres ageren havde medvirket til Spaniens overtrædelse af artikel 6. Desuden klagede advokat B særskilt over tolkebistanden i førsteinstans, herunder at [S] ikke havde fået stillet en dansk tolk til rådighed.

Ved afgørelse af 3. september 2020 afviste Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol [S's] klage som uantagelig ("inadmissible"). Efter domstolens gennemgang af sagen blev den del af klagen, der angik de spanske domstoles afvisning af [S's] anmodning om bevisførelse vedrørende et samarbejde med PET og FE, afvist med henvisning til, at sagens materiale "do not disclose any appearance of a violation of the rights and freedoms" fastsat i konventionen mv. De øvrige dele af klagen blev afvist med henvisning til manglende udtømming af nationale retsmidler.

I medfør af Rådets rammeafgørelse 2008/909/RIA af 27. november 2008 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på domme i straffesager om idømmelse af frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i Den Europæiske Union blev [S] efter anmodning overført til afsoning i Danmark i

december 2020, idet Retten i Glostrup fastsatte straffen til fængsel i 6 år i medfør af EU-fuldbyrdelseslovens § 29 b, stk. 1.

Landsretten bemærker, at der for danske domstole består en grundlæggende forpligtelse til at anerkende de spanske domme. Under denne sag kan landsretten ikke i noget omfang tage stilling til rigtigheden af den fældende afgørelse i den straffesag, som er afgjort efter spansk ret af spanske domstole. Landsretten kan således ikke tage stilling til det materielle indhold af dommene fra de spanske domstole, herunder til bedømmelsen af beviserne. Landsretten kan heller ikke tage stilling til processuelle forhold, herunder bevisanmodninger og tolkebistand.

█ S har som anført forklaret om en række kontakter i årene 2012 til 2015 mellem ham og PET henholdsvis FE og anført, at der var tale om et samarbejde. █ S's egen forklaring er søgt understøttet bl.a. af avisartikler og forklaringer fra en række vidner. Flere af avisartiklerne beskriver på baggrund af oplysninger fra anonyme kilder et samarbejde mellem █ S og efterretningstjenesterne. For så vidt angår vidnerne har ingen af disse ud fra egen viden kunnet bekræfte forklaringen om et samarbejde, men vidner har oplyst, at forskellige nærmere angivne forhold efter deres opfattelse viser, at █ S's forklaring om et samarbejde må være sandfærdig.

Selv hvis █ S's forklaring om et samarbejde lægges til grund, finder landsretten, at afgørelserne fra såvel den spanske nationale straffedomstols appelafdeling som den spanske højesteret ikke kan forstås på anden måde end, at et påvist samarbejde, uanset karakteren heraf, ikke ville have ført til et andet resultat af straffesagen mod █ S i Spanien.

Herefter, og da █ S som nævnt ikke har sandsynliggjort, at der består en adgang for ham til at opnå genoptagelse eller lignende af straffesagen i Spanien, finder landsretten, at en stillingtagen til █ S's påstande – også som de var formuleret ved hovedforhandlingens begyndelse – ikke i sig selv vil have betydning for █ S's retsstilling i relation til den pådømte straffesag. Stillingtagen til påstandene vil derfor også være uden betydning for █ S's ønske om at få sit navn rensset. Det af █ S anførte om såvel materielle som processuelle mangler i forbindelse med behandlingen af hans straffesag i Spanien kan landsretten som anført ikke tage stilling til, hvorfor disse indsigelser ikke kan føre til en anden bedømmelse.

Landsretten bemærker, at █ S under sagens forberedelse har frafaldet de oprindeligt nedlagte betalingspåstande (vedrørende godtgørelse for tort), idet han har taget et generelt forbehold for krav om erstatning og godtgørelse. Stillingtagen til █ S's påstande i denne sag vil være uden betydning for eventuelle økonomiske krav, som █ S måtte basere på et synspunkt om, at han er dømt med urette i Spanien, jf.

ovenfor. Stillingtagen til [redacted] S's påstande vil også være uden betydning for eventuelle økonomiske krav af mere aftale- eller ansættelsesretlig karakter, f.eks. et krav om betaling af vederlag i en aftalt opsigelsesperiode. Landsretten finder på denne baggrund, at stillingtagen til [redacted] S's påstande – også som de var formuleret ved hovedforhandlingens begyndelse – heller ikke kan antages at have betydning for hans erstatningsretlige stilling.

Efter det anførte, og da der heller ikke i øvrigt ses oplyst omstændigheder, der indebærer, at pådømmelse af [redacted] S's påstande vil have betydning for hans retsstilling, finder landsretten, at [redacted] S ikke har retlig interesse i at få prøvet nogen af sine påstande.

Landsretten afviser allerede derfor [redacted] S's påstande.

Efter sagens udfald skal statskassen i sagsomkostninger betale 60.000 kr. inkl. moms til dækning af udgifter til advokatbistand til henholdsvis PET og FE. Ved fastsættelsen af beløbene er der lagt vægt på sagens omfang, karakter og forløb. Der er endvidere taget hensyn til, at PET og FE har været repræsenteret af samme advokat.